

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 110/2010-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. apríla 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť Ing. A. K. a G. K., obaja bytom T., zastúpených advokátom Mgr. M. P., M., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. A. K. a G. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. A. K. a G. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Námestovo p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo j e p o v i n n ý uhradiť Ing. A. K. a G. K. trovy konania v sume 407,50 € (slovom štyristosedem eur a päťdesiat centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. M. P., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 110/2010-10 z 9. marca 2010 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. A. K. a G. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C/75/2006).

Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti podaním Spr. 4519/10 z 30. marca 2010 k priebehu konania okrem iného uviedla:

„Dňa 17. 03. 2010 bola na Okresný súd Námestovo doručená sťažnosť A. K. a G. K. a uznesenie o prijatí ich sťažnosti, v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.“

Dňa 31. 03. 2006 bol žalobný návrh doručený Okresnému súdu Dolný Kubín a vec sa viedla pod spisovou značkou 7 C/75/2006. Účinnosťou zákona NR SR č. 511/2007 Z. z. výkon súdnictva vo veci prešiel na novozriadený Okresný súd Námestovo a v súčasnosti sa konanie vedie pod spisovou značkou 3 C/106/2008. Uvedená vec bola dňa 24. 1. 2008 pridelená zákonnej sudkyňi, ktorá dňa 16. 06. 2008 nastúpila na materskú dovolenku, v dôsledku čoho vec bola pridelená zastupujúcemu sudcovi.

Zastupujúci sudca vykonal nasledujúce úkony:

Dňa 22. 12. 2008 bolo zastupujúcou sudkyňou vydané uznesenie, ktorým súd pripustil vstup ďalších účastníkov do konania na strane navrhovateľov v 3/ až 6/ rade ako právnych nástupcov pôvodného navrhovateľa v 21 rade. Uznesenie doručené dňa 28. 1. 2009.

Dňa 2. 3. 2009 bolo sudkyňou vydané uznesenie, ktorým súd pripustil zmenu petitu žalobného návrhu. Uznesenie doručené až dňa 18. 3. 2009.

V období od 18. 03. 2009 do 05. 08. 2009 nebol vo veci urobený žiaden úkon.

Dňa 05. 08. 2009 bolo vydané uznesenie, ktorým súd vyzval navrhovateľov na doplnenie žalobného návrhu o listiny, ktoré majú preukazovať nimi uvádzané tvrdenia o tom, že sú právnymi nástupcami pozemno-knižných vlastníkov a ostatné listiny na vec sa vzťahujúce. Uznesenie doručené právnenému zástupcovi navrhovateľov dňa 18. 8. 2009.

Dňa 10. 12 daný pokyn zastupujúcou sudkyňou na vyžiadanie dokladov od príslušnej Správy katastra z dôvodu ich nepredloženia navrhovateľmi prostredníctvom ich právneho zástupcu. Doklady predložené dňa 28. 12. 2009.

V období od 28. 12. 2009 do 12 3. 2010, t. j. do návratu zákonnej sudkyne nebol vo veci urobený žiaden úkon.

Podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne sa jedná o skutkovo a právne zložitú vec - určenie vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom k označeným nehnuteľnostiam, ktoré odporcovia nadobudli na základe kúpno-predajnej zmluvy uzavretej so Slovenským pozemkovým fondom. Podľa tvrdení navrhovateľov pred zápisom správy vlastníctva Slovenským pozemkovým fondom došlo k vyvlastneniu a tým aj k nesprávnemu zápisu pozemno-knižných parciel z dovtedajších pozemno-knižných protokolov do nových protokolov. Po zabezpečení príslušných listín potrebných na prípravu pojednávania je

predpoklad vytyčenia termínu pojednávania zo strany zákonnej sudkyne v mesiaci máj 2010.

Okresný súd Námestovo v priebehu roka 2008 - 2009 nemohol konať priebežne. Prieťahy v konaní od vzniku súdu, t. j. od roku 2008 do návratu zákonnej sudkyne z materskej dovolenky, t. j. do 12. 3. 2010 boli zapríčinené objektívnymi skutočnosťami ako je prevzatie veľkého množstva spisov od odovzdávajúceho súdu a nemožnosti sudcu všetky pridelené spisy v primeranej lehote naštudovať a priebežne vo veci konať už aj s ohľadom na skutočnosť, že do senátu zákonnej a taktiež zastupujúcej sudkyne napadlo väčšie množstvo skutkovo a právne zložitých vecí.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa prehľadu úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 1. apríla 2010. Okrem uvedených skutočností ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že tento spisový materiál bol 23. februára 2010 pridelený inej zákonnej sudkyňi, ktorá vo veci dosiaľ neurobila žiadny úkon.

Právny zástupca sťažovateľov k vyjadreniu okresného súdu nezaujal stanovisko.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03, IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

Takéto typy konania možno považovať za bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov, podklad na rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava obsiahnutá najmä v Občianskom zákonníku. Výklad a používanie tejto

právnej úpravy sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch.

1. Ústavný súd konštatuje, že v predmetom konaní ide o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré začalo v roku 2006 na Okresnom súde Dolný Kubín, v ktorom sú sťažovatelia žalovanými, a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Z právneho i skutkového hľadiska nejde podľa názoru ústavného súdu o mimoriadne zložitú vec (obdobne napr. III. ÚS 381/08, III. ÚS 44/09 a III. ÚS 122/09). Na postup pri rozhodovaní týchto vecí je dostatok právnej úpravy a ustálenej judikatúry všeobecných súdov. Skutočnosti, ktoré tvrdil okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že išlo o *„skutkovo a právne zložitú vec - určenie vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom k označeným nehnuteľnostiam, ktoré odporcovia nadobudli na základe kúpno-predajnej zmluvy uzavretej so Slovenským pozemkovým fondom“*, alebo, že *„podľa tvrdení navrhovateľov pred zápisom správy vlastníctva Slovenským pozemkovým fondom došlo k vyvlastneniu a tým aj k nesprávne zápisu pozemno-knižných parciel z dovtedajších pozemno-knižných protokolov do nových protokolov“*, mohol preto v tejto súvislosti ústavný súd akceptovať len čiastočne, pretože okresný súd v tejto veci dosiaľ nevykonal žiadne relevantné dokazovanie (okrem jednej výzvy na vyžiadanie listinných dôkazov) a nenariadil ani žiadne pojednávanie.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľov v danom prípade nemalo podstatný vplyv na predĺženie konania, bolo aktívne a súčinnosťné. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol, že by správanie sťažovateľov prispelo k predĺženiu konania v danej veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Prihliadal pritom aj na konanie na Okresnom súde Dolný Kubín, ktoré začalo ešte 31. marca 2006, kde bola vec

prerokovaná do 31. decembra 2007, pričom od 1. januára 2008 bola vec v dôsledku reorganizácie súdnictva pridelená okresnému súdu.

Ústavný súd zistil, že Okresný súd Dolný Kubín nekonal od 13. júla 2006, keď bol podaný „návrh na pristúpenie ďalších účastníkov na strane navrhovateľov v zmysle § 92 ods. 1 OSP“, až do 22. decembra 2008, keď okresný súd rozhodol o tomto návrhu (nečinnosť viac ako 29 mesiacov), a tiež od 2. marca 2009 až doteraz [v tomto období urobil len jednoduchú výzvu na predloženie listinných dôkazov (5. august 2009) a vyžiadal zo Správy katastra v T. výpisy z pozemkovej knihy (december 2009)].

Nečinnosť v tomto konaní priznala aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľov na zbytočné prietahy v konaní.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Takisto obranu súdu spočívajúcu v zásade vo vysokom počte vecí na tomto súde, ktorý prevzal agendu z Okresného súdu Dolný Kubín, a vo väzbe na to neprimerané zaťaženie sudcu pri vybavovaní agendy ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu pracovných vecí či námietka personálneho obsadenia tohto úseku a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov (obdobne napr. IV. ÚS 22/02).

Vychádzajúc zo stavu, v ktorom sa konanie pred okresným súdom nachádza, dospel ústavný súd k záveru, že jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd preto okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/2008 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu), pretože stav právnej neistoty sťažovateľov trvá dosiaľ.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa ustanovenia § 56 ods. ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadost'účinenia každý v sume po 3 000 € najmä z dôvodov, že doterajšie súdne konanie „*znemožňuje dispozície a ďalšie zveľad'ovanie*“ ich majetku.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania pred všeobecnými súdmi, ako aj súčasný stav konania pred okresným súdom ústavný súd berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu priznal každému zo sťažovateľov sumu 1 500 € ako finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. M. P., M. Sťažovatelia si uplatnili aj trovy konania, ktoré konkrétne nevyčíslili.

Ústavný súd pri priznaní trov vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009 (721,40 €), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov patrí náhrada trov konania dvom sťažovateľom za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2010 v celkovej sume 407,50 € (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti v sume 4 x 120,23 €, znížené o 20 %) a k tomu náhradu 4-krát režijného paušálu po 7,21 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2010